

Az állam mellett a helyi döntéseket meghozó és végrehajtó önkormányzatok felelőssége is a jogok érvényesítése, és ebbe az iskolai szegregáció lebontása is beletartozik. A konferenciát záró gondolataid között kiemelted, hogy amennyiben az önkormányzatok az érdekek fölébe tudják helyezni magukat, akkor lesznek integrációs programok és lehet jobb a gyerekeknek a településeken. Valóban ezen múlik? Mi lenne a dolga önkormányzatoknak az elkülönítés felszámolásában?

A tragédia az, hogy az iskolák a helyi érdekek játékszerei lettek. 1985-ben lett törvényes a szabad iskolaválasztás. Akkor azért, hogy az alternatív pedagógiai módszereknek zöldebb útjuk legyen. Utólag könnyű okosnak lenni, de én már akkor biztos voltam benne, hogy ez társadalmilag iszonyú rossz lépés. Nem (csak) azért, mert az amúgy is rétegezett iskolarendszert még egyenlőtlenebbé tette. Hanem azért, mert menekülő utat adott az iskolatudatos középosztálynak a rossz iskolákból. Ezzel megszűnt működni az a civil erő, amely másutt – sőt korábban nálunk is – nyomást gyakorolhatott az illetékesekre a jobb iskolák érdekében. Noha akkor a szót sem ismertük, erős civil hátszéllel jött létre Gáspár László szentlőrinci iskolája 1969(!)-ben, vagy Winkler Márta iskolája 1988-ban. Azóta ez a civil erő saját érdekeiért küzd, ha kell, alapítványi iskolát hoz létre, ha kell, meggyőzi az önkormányzatot, hogy

elitgimnáziumot finanszírozzon. Sajnos a szegényebb családok és cigányok nem sokat profitálnak ebből.

Winkler Márta pedagógiai módszereiből ízelítőt kaptunk és mondhatom, hogy szívesen tanultam volna olyan iskolában, ahol a gyerekekre odafigyelve, őket értve és velük együtt történik az ismeretek átadása, ahol a tanító játékosan tanít, a gyermek jókedvű, és minden nap egy vidám dallal kezdődik. A jó módszerek mellett azonban felszínre kerültek a pedagógusok indulatai a családokkal és a gyerekekkel kapcsolatban, amiért nem készülnek fel az iskolára, a tanulásra és nem teljesítik az iskola követelményeit. Nincs az jól, hogy az „ideális” család és gyerek-képbe nem illeszkedőket megbélyegzi az iskola. És ahol a gyereket nem szeretik, oda a szülő sem járhatja szívesen gyermekét, és a diák kifelé tekint az iskolából. Hogyan lehetne változást elérni?

Nagyon elkésérít a szegények hibáztatása és gyötrése. Kevesebbet adjunk, mert akkor kevesebb lesz az adó. Ne adjunk pénzben, csak természetben, mert elpazarolják. Közben minden kutatásunk azt igazolja, hogy százból, ha két-három családban hanyagolják el a gyerekeket. A többiben, bármilyen szegények, a gyerek az első. Csak az iskolától nagyon „távol” születtek, és gyakran reményük sincs, hogy ott sikeresek legyenek. Kudarcra ítélve nehéz élni. A változásról szól a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Stratégia, és a bátonyterenyei

konferenciát azért szerveztük, hogy megmutassuk, minden akadály ellenére valami mozgástér van.

A szekciókban több jó gyakorlatról hallottunk. Melyiket ajánlod azoknak, akik érdeklődnek a téma iránt?

Szinte mindegyiket. Szívügyem lett a hajdúböszörményi városi integrációs kísérlet, és a magyarmecskai iskola, meg Lázár Péterék Kedves Háza, meg sok más. Mindenről beszámolunk majd a következő Gyerekesély füzetben, és a weben is ott lesz minden. *

* www.gyerekesely.hu
file:///C:/Documents%20and%20Settings/Luser/Documentumok/Downloads/gyerekesely_fuzetek_6.pdf

Mesterem Ferge Zsuzsa

*„Mestereinknek illendőképpen azokat nevezzük,
kiktől mindenkor van mit tanulnunk.” (Goethe)*

Beszélgéseinkben olykor elhangzik Zsuzsától ez a (fél)mondat önmagára vonatkoztatva, hogy „nem értek én a szociális munkához”. Pedig nagyon ismeri, igazán tudja. Őáltala van fogalmunk társadalompolitikáról, szociálpolitikáról, a szociális munka számára is megfejtésre váró kérdésekről.

Harminc éve a szociális munka, a szociális munkás Ferge Zsuzsával kezdődött újra Magyarországon. Pályám elején, az iskolaévektől kezdve és attól fogva mindig Ferge Zsuzsa tanítása kísért szakmai utamon. Kezdetben azoktól tanultam szociális munkát és szociálpolitikát, akik Zsuzsa műhelyeiben készültek fel a szakmára a szociális munka és a képzés megújulásának hőskorában a 1980-as, 1990-es években. A szociális munka létjogosultságába vetett hit, az értékek, a szociális problémák elemzése olyan erővel hatottak, melyek egyértelművé tették számomra a Zsuzsával való közös munkát a doktori munkámban. Így lettem Ferge tanítvány, amire nagyon büszke vagyok.

Szociális munkásnak lenni, szociális munkát végezni hivatás. Szociális munkás létemben az

oktatás és a gyakorlat kettősségében élek. Mindkettőre szükség van ebben a szakmában. Zsuzsát idézve „tanulva tanítani”, terepen lenni, megbeszélni, közösen gondolkodni és cselekedni, mindezek fontos szakmai kellékek, melyek összekovácsolják azokat, akik tenni és tanulni szeretnének. Zsuzsa ebben is példát mutat. A gyerekszegénység kutatások és a gyerekesély programok a frontvonalat jelentik. Zsuzsa kitartó elemzője, képviselője, szószólója a szegényügynek, a gyerekéletek jobbá tételének. Egyik, interjúvá formálódott beszélgetésünket felidézve kívánok Zsuzsának „Boldog 85-öt!” azzal a vágygal a szívemben, hogy minden évben eggyel többet tegyek hozzá. Isten éltesse Ferge Zsuzsát!

Szoboszlai Katalin

Az iskolák a helyi érdekek játékszerei lettek

Szoboszlai Katalin interjúja Ferge Zsuzsával
Az interjú megjelent a HÁLÓ- Szociális Munka Szakmai
Közéleti Lapja folyóiratban 2009. decemberben.

Októberben rendezte meg a MTA Gyerekesély Programiroda Bátorterenyén soron következő konferenciáját, aminek fő témája az oktatásban deszegregációt mutató jó gyakorlatok megismertetése volt. A konferencia célközönsége elsősorban a közoktatásban dolgozó pedagógusok voltak, és mellettük szociális szakemberek is eljöttek a rendezvényre. Elmondhatjuk, hogy a szegregáció jelenléte az iskolákban olyan problémának tekinthető, amire ráerősít a többség - kisebbség viszonyában a másság elutasítása, a nyíltan kifejezésre juttatott előítélet és intolerancia. Mennyire súlyos a helyzet?

Sajnos, nagyon súlyos. Miközben tényleg sok iskola új szemlélettel próbálkozik, nagyon sok az ellenállás is. A gyűlölet fertőz. Ma nincs jó napom, a nagyapám emléktábláját, amit Makó városa állított a '44-ben megölt tudós főrabbi emlékére, összetörték és meggyalázták. Ez ugyanaz a gyűlölet, ami a cigánygyerekekkel szembe fordít szülőt vagy pedagógust. Ennek kellene megálljt kiáltani. De ezt csak az ország polgárai együtt tudják megtenni.

A gyűlölet elképesztő méretben és formában ölt testet hazánkban. A megoldások keresésekor rendszerint felmerül a kérdés, mit tegyen az állam a kedvezőtlen társadalmi

folyamatok megfékezésére. Jogok és források – hangsúlyozta a konferencián – szükségesek a kisebbségi csoporthoz tartozók integrációjához és a szegénységben élők helyzetének jelentős javulásához. Mi az, ami nem érvényesül a jogok területén?

Csak néhány gyerekjogot idézzünk föl. Például. „A gyermek különleges védelmet élvez és jogi, valamint egyéb eszközökkel lehetőséget és alkalmat kap arra, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag fejlődjék, egészséges és szokásos módon a szabadság és méltóság viszonyai között”. „A gyermeknek joga van a megfelelő táplálkozásra, lakásra, szórakozásra és orvosi szolgáltatásokra.” „A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetben levő gyermeknek a helyzete által megkívánt különleges kezelést, oktatást és gondoskodást kell biztosítani.” Nem szemelgetek tovább. Egészen nyilvánvaló, hogy ezek a jogok a gyerekek 20-30-40 százalékánál azért nem valósulnak meg, mert a közösség ehhez nem nyújt támaszt és forrást. Ha a vizet el lehet zárni, a gyerekes családot ki lehet lakoltatni, ha iskolai szegregáció van és a szegény gyerekeknek rosszabb iskola, akkor a gyermeki jogokkal baj van. Nem a mostani kormányról beszélek, hanem az 1991 óta tartó folyamatról. Ismét egy törvény, ami senkit semmire nem kötelez.